

ADVIES AGENDA ZWEMMEN 2025-2028

Amsterdam, 23 mei 2025

Betreft: Advies Agenda Zwemmen 2025-2028

Kopie: Leden van de raadscommissie SED

Geachte wethouder Mbarki,

Naar aanleiding van het door u ingediende verzoek en de recent gehouden themasessie met u over de conceptversie van de **Agenda Zwemmen 2025-2028** biedt de Sportraad Amsterdam hierbij het gevraagde advies aan. Allereerst zijn wij positief gestemd dat de door ons aangedragen punten reeds zijn meegenomen in de bijbehorende uitvoeringsagenda. Daarnaast ondersteunen wij de ambitie om de zwemsport in Amsterdam te versterken, maar signaleren we enkele aandachtspunten. Graag doen wij vier concrete aanbevelingen om de Agenda Zwemmen 2025-2028 aan te scherpen.

1. Ontwikkel een realistische routekaart voor extra overdekt zwemwater.

Amsterdam kampt met een tekort aan overdekt zwemwater. In vergelijking met de andere grote steden beschikt Amsterdam op basis van de inwonersaantallen al jarenlang over aanzienlijk minder capaciteit. Momenteel is de behoefte gelijk aan de capaciteit van ongeveer twee à drie extra binnenzwembaden. In onze ogen komt zonder uitbreiding van het aantal zwembaden de haalbaarheid van de zwemambities in het geding. De huidige conceptagenda noemt wel potentiële locaties voor nieuw overdekt zwemwater (Haven-Stad, Strandeiland, het Riekerpark en Amsterdam-Zuidoost), maar het is onzeker of en wanneer deze plannen worden gerealiseerd.

De Sportraad adviseert daarom een concrete routekaart op te stellen voor de realisatie van extra overdekt zwemwater op basis van de behoefte per stadsdeel. Leg daarin duidelijk vast waar en wanneer nieuwe zwembaden gebouwd worden of bestaande baden worden uitgebreid, inclusief het bijbehorende financieringsplan. Dit maakt inzichtelijk hoe de benodigde uitbreiding tijdig wordt aangepakt en voorkomt dat de opgestelde ambities niet worden waargemaakt. Overweeg tijdelijke oplossingen om op korte termijn de druk te verlichten (bijvoorbeeld het overkappen van een buitenbad in de wintermaanden), maar richt de routekaart primair op structurele uitbreiding van capaciteit. Een realistische en inzichtelijke planning voor de gemeenteraad – met tussentijdse mijlpalen – zal helpen om voortgang te bewaken.

2. Prioriteer het verbeteren van de zwemvaardigheid en het behalen van een zwemdiploma als hét speerpunt van de Agenda.

Iedere Amsterdamse ouder zou erop moeten kunnen vertrouwen dat hun kind de basisschool verlaat met ten minste zwemdiploma A op zak. Helaas is dit nu nog niet voor alle kinderen het geval. Met name in enkele stadsdelen blijft het percentage kinderen zonder diploma zorgwekkend hoog: zo heeft in Nieuw-West circa 10,2% van de kinderen geen zwemdiploma en in Amsterdam-Zuidoost zelfs 12,5%. Tegenover een stedelijk gemiddelde van rond de 6%.

Deze achterstand brengt veiligheidsrisico's met zich mee in een waterrijke stad als Amsterdam en vergroot ongelijkheid, omdat juist deze kinderen minder in staat zijn deel te nemen aan zwemactiviteiten.

De Sportraad adviseert om een sluitend vangnet te creëren voor alle kinderen die dreigen op te groeien zonder zwemdiploma. Dit houdt in dat de gemeente proactief in kaart brengt welke kinderen op de basisschool of de middelbare school nog geen diploma A hebben behaald, en voor hen een traject op maat organiseert. Er is een grote groep ouders die hun kind niet kan laten zwemmen zonder financiële ondersteuning. Via het Jeugdfonds Sport & Cultuur Amsterdam en de Stadspas kunnen financiële drempels weg worden genomen. Ook in het voortgezet onderwijs liggen kansen: door zwemlessen aan te bieden als onderdeel van het beweegprogramma – bijvoorbeeld aan het begin van de schooldag – kunnen niet-zwemvaardige leerlingen alsnog hun diploma behalen. Scholen zoals het Stanislas College in Rijswijk hebben hier positieve ervaringen mee opgedaan.

De Agenda Zwemmen concludeert terecht dat het huidige personeelstekort een belemmering vormt om dit goed te vorm te geven. De samenwerking met het mbo juichen wij dan ook toe. Om mbo-scholen te stimuleren het keuzedeel Zwemonderwijzer op te nemen in hun curriculum, is het belangrijk dat duidelijk is wat het hen oplevert. Koppel het keuzedeel aan gegarandeerde stageplekken bij Amsterdamse zwembaden en perspectief op werk in een sector met een groeiende personeelsvraag. Tegelijkertijd verdient het aandacht dat de zwemvaardigheid van een deel van de mbo-studenten – met name op niveau 2 – ontoereikend is om überhaupt aan het keuzedeel te kunnen deelnemen. Daar ligt dus enerzijds een opgave, maar anderzijds een kans: juist binnen deze groep zit potentieel, mits zij zelf zwemvaardig worden gemaakt.

Belangrijk is dat geen enkel Amsterdams kind tussen wal en schip valt: of het nu via school, vereniging of particuliere zwemschool is, ieder kind moet de kans krijgen om zwemvaardig te worden. Een dergelijk vangnet vergt goede samenwerking tussen onderwijs, zwemaanbieders en de gemeente, en is essentieel om de ambitie van een zwemvaardige jeugd waar te maken. Daarnaast pleit de Sportraad bij prioritering tevens voor meer expliciete aandacht voor de zwemsport bij verenigingen, als onderdeel van een leven lang zwemmen en bewegen. Verenigingen spelen een cruciale rol in het vasthouden van jonge zwemmers na het behalen van hun diploma, en in het ontwikkelen van talent.

3. Ontwikkel een centraal informatiepunt over zwemmen in Amsterdam.

Op dit moment ontbreekt een centraal loket waar alle informatie over zwemlessen in Amsterdam samenkomt. Inwoners moeten nu zelf informatie bijeen zoeken bij verschillende zwembaden, verenigingen en (commerciële) zwemscholen, wat onoverzichtelijk is en ertoe kan leiden dat men door de bomen het bos niet meer ziet. Signalen uit de praktijk laten zien dat met name ouders van jonge kinderen het lastig vinden om te bepalen waar zij terecht kunnen voor betaalbare en kwalitatieve zwemlessen. Ook informatie over wachttijden, lestijden, niveaugroepen, financiële regelingen en eventueel zwemles in verschillende talen is versnipperd beschikbaar. Dit gebrek aan informatievoorziening vormt een drempel voor Amsterdammers die willen gaan zwemmen of hun kinderen willen inschrijven.

De Sportraad adviseert daarom een centraal online informatiepunt op te zetten waarop alle relevante informatie rondom zwemlessen gebundeld wordt. Via deze website kunnen bewoners in één oogopslag zien welk zwembad of welke aanbieder in hun buurt zwemlessen aanbiedt, wat de tarieven en eventuele kortingen zijn, en op welke tijden er vrije zwemuren,

doelgroepszwemmen (zoals ouder-en-kind zwemmen, vrouwenuren, seniorenzwemmen) of verenigingsactiviteiten zijn. Tevens kan hier worden verduidelijkt welke kwaliteitseisen of keurmerken de verschillende aanbieders hebben, zodat ouders en zwemmers met vertrouwen een keuze kunnen maken.

Het beroep van zwemdocent is namelijk geen beschermde titel, met als gevolg dat in principe iedereen een zwemschool kan beginnen. Ook zonder erkende opleiding of ervaring. Zeker in een sector die grotendeels met jonge kinderen werkt, is dit een potentieel risico voor zowel veiligheid als kwaliteit. Bovendien bestaat het risico dat zwemlessen zonder duidelijke kaders voor de toenemende rol van commerciële aanbieders voor veel gezinnen onbetaalbaar worden. Een gemeentelijk informatiepunt kan hier een tegenwicht bieden door transparantie te bevorderen, betrouwbare aanbieders te onderscheiden (bijvoorbeeld via een keurmerk), en ouders actief toe te leiden naar het juiste aanbod. Tegelijkertijd kan zo'n keurmerk in het voordeel werken van commerciële aanbieders die een aantoonbare maatschappelijke bijdrage leveren. De gemeente zou deze aanbieders kunnen belonen door hen voorrang te geven bij de verdeling van schaars zwemwater of door hen in aanmerking te laten komen voor het lagere maatschappelijke huurtarief. Zo stimuleer je maatschappelijk verantwoord ondernemen in het zwemonderwijs en zorg je dat kwaliteit en betaalbaarheid hand in hand gaan.

4. Start een gerichte bewustwordingscampagne voor ouders en jongeren.

Naast structurele maatregelen is ook communicatie van groot belang. Niet alle ouders beseffen voldoende hoe cruciaal het is dat hun kind tijdig leert zwemmen. Of zij onderschatten de gevaren van niet kunnen zwemmen in een stad vol grachten, sloten en open water. Ook zijn er ouders die om culturele, praktische of financiële redenen hun kinderen (nog) niet op les hebben gedaan. Een gerichte bewustwordingscampagne moet deze ouders informeren. Benadruk in de campagne dat kunnen zwemmen in Nederland geen luxe is, maar een basisvaardigheid die levens kan redden. Gebruik duidelijke voorbeelden en feiten om de urgentie over te brengen, maar voer de toon positief en aanmoedigend. Ouders moeten zich gesteund voelen om hun kinderen op les te doen, eventueel met hulp van gemeentelijke regelingen. De campagne kan via scholen en sociale media verspreid worden, zodat de doelgroepen op meerdere fronten bereikt worden.

Bewustwording is eveneens nodig onder jongeren zelf. In het voortgezet onderwijs bevinden zich nog geregeld tieners die nooit hebben leren zwemmen. Een deel van hen schaamt zich of vermijdt situaties met water, wat hun sociale leven beperkt. Door jongeren rechtstreeks aan te spreken – bijvoorbeeld met rolmodellen of zwemambassadeurs – kan de drempel om alsnog te leren zwemmen worden verlaagd. De campagne zou kunnen laten zien dat zwemmen niet alleen nuttig is, maar ook leuk, ongeacht je leeftijd. Specifieke aandacht voor meiden en jongens uit groepen waar de zwemvaardigheid achterblijft is belangrijk, zodat de boodschap aansluit bij hun belevingswereld.

Conclusie

De Sportraad Amsterdam spreekt tot slot zijn waardering uit voor de ambitie die uit de Agenda Zwemmen 2025-2028 spreekt, maar tevens zijn zorg over de haalbaarheid ervan. De ambities zijn groot, terwijl de benodigde middelen, capaciteit en regie nu nog vaak ontbreken om deze doelen daadwerkelijk te realiseren. Wij adviseren daarom naast bovenstaande aanbevelingen ook scherp te kijken naar de prioritering binnen de Agenda en de randvoorwaarden die nodig zijn voor succes. Zonder voldoende financiële middelen en mankracht dreigt de Agenda mooie plannen te formuleren die in de praktijk moeilijk waar te maken zijn. Het is aan de gemeente om hier actief op te sturen: maak keuzes, trek waar nodig extra middelen uit, en coördineer de uitvoering in samenspraak met alle betrokken partijen (zwembaden, scholen, verenigingen en ouders). Amsterdam verdient namelijk een zwembeleid dat net zo ambitieus is in de uitvoering als het nu is op papier.

Met deze aanbevelingen hopen wij een steentje bij te dragen. De Sportraad is vanzelfsprekend bereid het advies, indien gewenst, nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Brian Benjamin

Voorzitter Sportraad Amsterdam